

LOPE DE VEGA

ŽENY A SLUHOVÉ

el almay la boz tr o cada
q ni boz fej clari dan
niyo Luciana
lof ti elof
an fo se ja do ni se lof
q el de boz ante galan
caballe rono of cono bo
7afy o scie de la ben tana

● ■ pointa

přeložil Cyril Navrátil

Ženy a sluhové

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.pointa.cz
www.albatrosmedia.cz

● ■ **pointa**

Lope de Vega
Ženy a sluhové – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Ženy a sluhové
Félix Lope de Vega y Carpio

přeložil Cyril Navrátil

Inmensas gracias a don Víctor Gómez Guinovart
y a doña Esther Gomis
por su eterna paciencia con la traducción de esta obra.
Ya que sin ellos la versión checa no habría existido.

El dramaturgo más famoso en la Europa del siglo XVII fue el español Lope de Vega (¡sí, fue muchísimo más célebre que su contemporáneo inglés William Shakespeare!). La comedia que el lector tiene en sus manos, recuperada gracias a una copia manuscrita en 2014, es un delicioso ejemplo de los motivos de esta fama: es una obra fresca, rápida y entretenida, donde personas sin poder (mujeres y criados) son protagonistas y engañan a padres y a su señor para defender su amor. Bajo una trama universal de final feliz se esconde un tema también actual: la constante lucha de los individuos por lograr sus deseos y contra las imposiciones de quienes piensan que tienen toda la autoridad.

Nejslavnějším evropským autorem divadelních her 17. století byl Lope de Vega. (Ano, ve své době byl mnohem slavnější než jeho současník William Shakespeare!) Rukopis komedie, kterou, milý čtenáři, držíš v rukou, byl nalezen v madridské knihovně v roce 2014. Jedná se o krásný příklad tohoto žánru plný svižných a spontánních vtipů. Hlavními hrdiny jsou bezmocné postavy té doby – ženy a sluhové. Dokáží však oklamat rodiče a pány, aby ubránili svou lásku. Za typickým happyendem se skrývá dodnes aktuální téma: neustálý boj jedince za dosažení svých tužeb proti těm, kteří si myslí, že třímají ve svých rukou veškerou moc.

Alejandro García Reidy,
Universidad de Salamanca

Slavná komedie o Ženách a sluzích

PRVNÍ DĚJSTVÍ

Postavy prvního jednání

Hrabě Próspero
Claridán, komorník
Teodoro, sekretář
Riselo, dvořan
Pátek, lokaj
Lope, lokaj
Emiliano, otec¹
Don Pedro, jeho syn
Florencio, otec²
Luciana, jeho dcera
Violante, její sestra
Inés, služebná

PRVNÍ DĚJSTVÍ

(Vystoupí hrabě Próspero, který se svléká³; Claridán, jeho komorník; Riselo a další sluhové nesoucí ták na okružích.)

HRABĚ ⁴	Odnes si to, na mou duši, plné zuby mám už hraní.	(1-4)
CLARIDÁN	Prohra přejí se,	
HRABĚ	... i braní.	
CLARIDÁN	Páni nejsou prostoduší!	
	Jednou mudrců se ptali, jak by sloužit měli králi. Řekli, aby s ním hry hráli. A co nejvíc prohrávali.	(5-8)
	Neboť, pravili jim stroze, jen tak zabrání se zcela krvi krále, aby vřela.	(9-12)
HRABĚ	Řecky? Ve verši, či v próze? ⁵	
CLARIDÁN	Ve snu, který se mi zdál. Svleč se! Bože! S tebou hrát! Když ti to pak nedá spát! Nenech mě už čekat dál.	(13-16)
HRABĚ	Ty mě honíš!	(17-20)
CLARIDÁN	A jak by ne! Už bys měl jít do postele.	

- RISELO Pokračujte ještě déle.
Ranní záře se již vine.
- HRABĚ Poeticky vystiženo! (21-24)
CLARIDÁN Spi už!
HRABĚ Claridáne milý,
poražen rád mluví chvíli.
Byl bych schopen prohrát věno!
- CLARIDÁN Proč jsem začal s kulečnickem? (25-28)
Lidé dřou se jako oslí.
Paličatí, tak zakouslí.
- RISELO Mameluci prchli mžikem!
- HRABĚ Radši nežli trpěli by (29-32)
takovou hrou.
A co šachy?
Hrajme!
- CLARIDÁN Ukončeme tlachy.
Nedělejme další chyby.
- HRABĚ Bože, jdi už do postele! (33-36)
Co je lepší nežli šachy?
Kdy tvůj soupeř, dříve plachý,
bombarduje nepřítel
- RISELO jízlivými příslovími. (37-40)
Rozumem, ne emocemi
třeba je hrát!

HRABĚ	Hlavně všemi těmi kravinami svými	
	nezamořuj knihy žádné.	(41-44)
RISELO	Jasně je: Hry slouží k hraní. Necpěte sem studování.	
HRABĚ	Předevčírem rány pádné,	
	viděl jsem dát při kroketu ⁶ .	(45-48)
RISELO	Dost se při tom pohybují!	
HRABĚ	Tolik cviku zavrhuji! Claridáne, konec střetů?	
CLARIDÁN	Nechci hádku malichernou. Jdeš spát?	(49-52)
HRABĚ	Pelota ⁷ je skvělá.	
RISELO	Tolik škody nenadělá, když si lízneš trojku černou.	
HRABĚ	Kdybych lízal tuto kartu, nedej bože, dvě tři noci, neměl bych pak zdraví v moci. Ani zlato pro svou partu.	(53-56)
CLARIDÁN	Milost rozhodla se snad? Že dnes nepůjde už spát?	(57-60)
RISELO	K čemu na kutě ho hnát? Kníže nesvleče svůj šat.	
HRABĚ	Zprávy o Florianice?	(61-64)

- Z Rybí ulice. Či ne?
 (On si vážně nelehne.)⁸
 CLARIDÁN
 HRABĚ Bohatá je?
 RISELO Kostelnice⁹.
- HRABĚ To se do mě zamiluje. (65-68)
 RISELO Zrovna se jí nezamlouvá
 dvorské chování. Vždy couvá
 před tím, kdo se vyšňořuje.
- HRABĚ Proč jsi, Claridáne, zticha? (69-72)
 CLARIDÁN Neúnavní jsou jen svatí.
 Já se prospím. Noc se krátí.
 HRABĚ Ve stoje spíš?
 CLARIDÁN S klidem mnicha.
- HRABĚ Ve stoje jím, také spím. (73-76)
 CLARIDÁN Nechte mě teď o samotě.
 HRABĚ Zachumláš se jako kotě?
 CLARIDÁN Ano.
 CLARIDÁN Díkybohu dím!

(Hrabě zůstane o samotě.)

- HRABĚ Claridánův spěch mi vrásky (77-80)
 dělá. Budí podezření
 jeho stálé pobízení,
 že ho táhla síla lásky.

Dvoří se snad stejné dámě? (81-84)
Kdo zná lásku, žárlivostí
hoří. Blázen lhovostí
ovládnutý zvedne rámě.

Bože! Možná tolik spěchal, (85-88)
neboť šel se dámě dvořit.
Lstivě tajnostmi mě mořit.
Bezdůvodně nezanechal

rozum muže bezradného. (89-92)
Já se strachy třesu! Musí
tu být důvod, proč mám husí
kůži! Budu radši svého

sluhu sledovat! Však ztratím (93-96)
něco? Schválně, co se stane,
Teodoro!

(Vystoupí Teodoro, sekretář.)

TEODORO Ano, pane?
HRABĚ Zůstal někdo v síni?
TEODORO Zatím

HRABĚ všichni sluhové šli k sobě. (97-100)
Dobrý přítel nezastírá.
Připrav oděv kavalíra.
Za dámou jdu kvůli zlobě.

TEODORO Dej mi kabát, krátký plášť¹⁰. (101-104)
 Vezmu límec široký si.
TEODORO Chceš vzít i meč na svou misi?
HRABĚ Ano. Štít též. Ztupí zášť.

TEODORO Už jdu. (A to s velkým smutkem. (105-108)
 Neboť přijdu o svou ženu.)
(*Odchází.*)

HRABĚ Honem! Div se neuženu.
 Prevence je dobrým skutkem.

 Zjistím, jestli Claridána (109-112)
 láska patří dámě stejné,
 nebo dívce obyčejné.

(*Teodoro se vrací.*)

TEODORO Hle, meč, plášť, zbroj mého pána.

 Kabátec a klobouk tvůj! (113-116)
HRABĚ Ukaž!

TEODORO Mám jít s tebou, pane?
HRABĚ (Tajnou láskou srdce plane.
 Ubráním ji, stůj co stůj!

 Slabinu mou nesmí znát. (117-120)
 Radši půjdu zcela sám.)

(*Obléká se.*)

TEODORO	Šel bych s tebou. Sílu mám.	
HRABĚ	Nech si v klidu něco zdát.	
	Teodoro, patří babě	(121-124)
	bát se!	
TEODORO	Dobře, tak jdi v Pánu.	
HRABĚ	Neboj, to mám také v plánu.	
TEODORO	Žárlím! Trpím! Krutý Hrabě!	
	Přes dva týdny pozoruje	(125-128)
	dámu, kterou obdivuji.	
	Těm, kdo zlatem rozhazují,	
	dárek úkol ulehčuje.	
	Není rozumný ten, kdo se	(129-132)
	radši na pozoru nemá.	
	Před vším zlatým vůle nemá.	
	Zlatá děla na své ose	
	dobývají vše, co jim stojí	(133-136)
	v cestě. Brány počestnosti	
	prorazí hned bez milosti.	
	Láska s penězi se spojí.	
	Co já můžu ztratit ještě?	(137-140)
	Půjdu zjistit, před kým pne	
	hrud' svou. Za bílého dne	
	nepozná mě. Během deště?	
	Tohle tedy žárlivostí	(141-144)

nazývají? Na volnosti
musí ubrat. Okolnosti
poté vedou k lomu kostí.

(Odchází. Vystoupí za tmy Claridán a Pátek, jeho lokaj.)

CLARIDÁN Přes ulici přejdi, Pátku. (145-148)

Slyšíš něco? Nastraž uši.

PÁTEK Jen tvé kroky. Na mou duši!
Žádnou rvačku, žádnou hádku.

Obáváš se bez důvodu. (149-152)

V klidu postoj u těch vrátek.
Vždyť jde s tebou Velký Pátek!
Tluču lidi za pochodu.

Utrpení čeká je. (153-156)

Nechej na rohu mě stát.
Každý se mě bude bát.

CLARIDÁN Radši táhni do háje!

Když si na roh stoupneš, jako (157-160)

cedule pak budeš lákat
lidi. Kolemjdoucí kvákat
nepřestanou!

PÁTEK Nejsm pako!

Už mě přestaň poučovat. (161-164)

Kdo by za mnou v noci chodil?
Četl a tím sobě škodil?

CLARIDÁN	Nespí? Nechci vyrušovat.	
PÁTEK	Pozdě z vozu vystoupila. Obávat se nemusíš. Láskou spánek narušíš.	(165-168)
CLARIDÁN	Už jdu!	
PÁTEK	(Já zas pojdu! Byla tato čtvrt' vždy opuštěná? Pak když dojde na nože, lazebníka Ambrože! Žádné dveře! Holá stěna!	(169-172)
CLARIDÁN	Kdybych aspoň mísu ¹¹ jeho měl. Vždyť ve tmě zeje tlama. Žaluzie, jsi tam sama?	(173-176)
	<i>(Violante, shora.)</i>	
VIOLANTE	Z nedostatku dechu tvého žárlivost mi nedá spát.	(177-180)
CLARIDÁN	Nepřítomnosti mé důvod ty znáš. V nespavosti původ najdeš! Snažil jsem se hnát do postele Hraběte.	(181-184)
VIOLANTE	Co jsem mohl dělat asi? Vytáčky snad lásku spasí? Jen nás jimi naštvete!	